גרש ושמן מעכבין ואין דבר אחר מעכב גופא אמר רב כל מקום שהחזיר לך הכתוב בתורה מנחה אינו אלא לעכב ושמואל אמר גרש ושמן מעכבין ואין דבר אחר מעכב ולשמואל אע"ג דתנא ביה קרא לא מעכבא ליה אלא כל היכא דתנא ביה קרא ודאי מעכבא והכא במלא קומצו בקומצו קא מיפלגי דתניא מלא קומצו בקומצו שלא יעשה מדה לקומץ רב סבר הא נמי תנא ביה קרא דכתיב ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ושמואל דורות משעה לא ילפינן ולא יליף שמואל דורות משעה והתנן כלי הלח מקדשין את הלח ומדת יבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדת יבש מקדשין את הלח ואמר שמואל לא שנו אלא מדות אבל מזרקות מקדשין דכתיב שניהם מלאים סלת שאני התם דתנא בה קרא תריסר זימנין א"ל רב כהנא ורב אסי לרב והרי הגשה דתנא בה קרא ולא מעכבא מאן תנא ביה דכתיב וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' ההוא לקבוע לה מקום הוא דאתא דתניא לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי אל פני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו רבי אליעזר אומר יכול יגישנה למערבה של קרן (או) לדרומה של קרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שתי מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל את חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופשין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו שכשאתה אומר לפני ה' במערב בטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני ה' והיכא קיימתה אמר רב אשי קסבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי מתקיף לה רב הונא הרי מלח דלא תנא ביה קרא ומעכבא ביה דתניא ברית מלח עולם הוא שתהא ברית

ברית

ברית

גרש ושמן. הוא דהחזיר בהן הכתוב ומעכבא: **ואין דבר אחר מעכב.** ואע"פ שהחזיר בו הכתוב: **ואע"ג דתנא ביה קרא כו'.** בתמיה: **מלא קומצו.** כתיב גבי דוכתא הדר שני בדבוריה וכתיב בקומצו למידרש מיניה בידו (א) יקמוץ לא יעשה כלי למדת קומצו: **כפו.** ולא כלי הילכך אם קמץ בכלי פסל: **דורות משעה לא ילפינן.** ה"ק מורה דגרש ושמן הוא דאתאי לעיכובא וכן דוגמתה שהוחזרו בתורה מנחת דורות אבל וימלא כפו לא מורה היא: **לא שנו.** דאין מקדשים יבש אלא במדת לח כגון הין ולוג דכל מדה לא הויא ליה אלא למילתיה למדות והין ולוג במדת יבש ליכא: **אבל מזרקות.** שהן כלי דם מקדשין סלת יבש ויליף טעמא מנשיאים אלמא גמר דורות משעה: **מאן תנא כו.** כלומר איזה מקרא שנה בה הקרב אותה בני אהרן לפני ה': **יכול במערב.** בקיר מערבי של מזבח היינו לפני ה' כנגד פתח ההיכל דהיכל במערב: **ת"ל אל פני המזבח.** ופני המזבח זה דרום שהכבש בדרום:

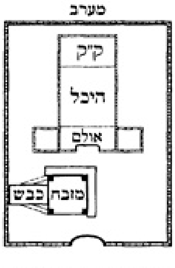

כנגד חודה של קרן. בפ' ב' דסוטה (דף יד:) פריך מאי ודיו: **למערבה לדרומה.** כאן וכאן: **כוליה מזבח בצפון.** עזרה קאי ופתח היכל באמצע עזרה וכיון דכל המזבח בחצי עזרה עומד בו בצפון אישתכח דקיר דרומית של מזבח כלה לפני פתח (אהל) ההיכל ונקרא דרומו של מזבח לפני ה':

ושמן מעכבי' ואין דבר אחר מעכב משמע דבריו קונטרס זה את זה דתלי טעמא בתורה ולא בה"א יתירא וע"ק אמאי לא מייתי קרא דמסלתה דדרשי' מיניה בפ"ק (לעיל ד' ט:) שאם חיסר כל שהוא פסולה [שמע מינה] דה"נ מטעם שינה הכתוב קאמר ונראה דהכא מיירי לענין שיעכבו זה את זה דבעי דשנה עליו הכתוב וסמיך אמסלתה ומשמנה דגבי מנחת העומר כתיב (ויקרא ב) מגרשה ומשמנה ובשאר מנחות כתיב מסלתה ומשמנה וגרשה וסלתה הכל סולת ולקמן בפירקין (דף כ.) גבי סולת ושמן מעכבין זה את זה מייתי מגרשה ומשמנה ומסלתה ומשמנה אבל לגבי דמיעוטן מעכב את רובן מייתי מסלתה ומשמנה וכן גבי עיכובא דנפשיה לא בעי שנה לעכב אבל לגבי מעכבין זה את זה בעי שנה לעכב:

בקומצו שלא יעשה מדה לקומץ. בפ"ק (לעיל ד' יא.) דרשי' מלא קומצו יכול מבורץ ת"ל בקומצו תרתי שמעת מינה:

ושמואל אמר דורות משעה לא ילפינן. הא דבעי רבי זירא למילף בפ"ק (לעיל דף ט:) מוימלא כפו ממנה דכל מקום שנא' כפו אינו אלא ימין לא מתוקמא מילתיה במסקנא והא דמסיק רבא יד יד לקמיצה דיליף וימלא כפו מיד דמצורע לענין קמיצה ולדורות שמא כיון דשאר גזירות שוות דאין ורגל לדורות עבדינן נמי הך והא דא"ר אלעזר בזבחים בפרק קדשי קדשים (דף ס.) מזבח שנפגם אין אוכלין בגינו שירי מנחה שנא' ואכלוה אצל המזבח וכי אצל המזבח אכלוה כו' שאני התם דאשכחן כיוצא בה קדשי דורות דדריש התם לעיל מזבח שנפגם כל קדשים שנשחטו שם פסולין שנאמר וזבחת עליו כו' אבל אין לפרש דלא יליף הכא דורות משעה משום דנתקן אהרן כל ז' ימי המלואים ועשה קמיצה בכפו דא"כ מאי קפריך מהא דאמר שמואל אבל מזרקות מקדשים דכתיב שניהם מלאים סולת ועוד אמרינן בזבחים בפרק טבול יום (דף קא.) גבי אנינות שאמר לו אהרן למשה אם שמעת בקדשי שעה שהותרה אנינות לא שמעת בקדשי דורות ומיהו שמא התם כך נאמר לו בפירוש דאי לאו הכי קשיא ליה לרב דיליף שעה מדורות והא דבעי קרא בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה. ושם) דלדורות יריה וסקילה ולא יליף מסיני לא דמי להכא דדילמא אעבירה דסיני מיחייב תרתי ולא בשאר עבירות והא דבעי בפ"ק דסנהדרין (דף טו:) שור סיני בכמה ילפינן שעה מדורות או לא התם גלוי מילתא בעלמא תדע דלבסוף יליף לה מדכתיב אם בהמה אם איש כו' ומנלן דאיש סיני בכ"ג אי לאו דיליף מדורות והא דילפינן לקמן בסוף התודה (דף פב:) פסח דורות מפסח מצרים ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא משום דאין דנין אפשר משאי אפשר שאני התם דפסח מפסח שייך למילף טפי וצריך לדקדק לשמואל דקסבר הכא מדה לקומץ לא פסל משום דלא יליף דורות משעה הא תנא בפ"ק (לעיל דף ו.) קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל מפני שאמרו הקומץ החסר והיתר פסול ומהאי קרא גופיה דריש ליה התם בגמרא מדכתיב מלא קומצו ולא מליגו שמנה אי לאו מוימלא כפו ואי בלא שנה הכתוב מסתבר לן שעיכב א"כ גם לענין מדה לקומץ נמי מעכב כיון דתרוייהו מהאי קרא נפקי: **כלי** הלח מקדשין את הלח. פירשתי בפ"ק (לעיל דף ח:): **דתנא** ביה קרא תריסר זימני. אין להקשות אדרבה ליהוו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין: **ההוא** לקבוע לה מקום. וא"ת קביעות מקום שמעי' מקרא דהקריב ואייתר ליה והגישה לומר דשנה הכתוב לעכב וי"ל אי מהקריב הוה אמינא על הכבש סמוך למזבח ולא על המזבח ממש כדאשכחן והקריב הכהן את הכל המזבחה דאמרינן בפ"ק (לעיל דף י.) זו הולכת אברים לכבש: **כנגד** חודו של קרן ודיו. בפ"ב דסוטה (דף יד:) דייק מאי ודיו ומשני ס"ד תיבעי הגשה כמנחה גופה פי' שיקרבנה מן הכלי ויגיש הסולת עצמו למזבח וכרים נדה (דף כ.) גבי כל הנשים דיין שעתן אין מדקדק מאי דיין וי"ל דהתם שייך שפיר למיתני דיין לאפוקי מהלל וחכמים: **למערבה** של קרן לדרומה של קרן. פי' בקונטרס כאן וכאן וקשיא א"כ מאי מקיים עצמו ומבטל חבירו והלא מגישה כאן וכאן ובזבחים פ' קדשי קדשים (דף סג.) גרסי' בספרים או לדרומה של קרן פירוש לאיזה רוח שירצה והשתא ניחא דתופסין את שמקיים עצמו וחבירו ואם מגישה ברוח מערבית סמוך לקרן נמצא מבטל פני המזבח דהיינו דרום כדאמרינן בזבחים (דף סג:) על ירך המזבח צפונה כאדם שנוכב דיריכו בצפון וראשו בדרום ואם מגישה ברוח דרום סמוך לקרן מערבית נמצא מקיים שניהם שגם זה לפני ה' דכוליה מזבח בצפון והיכל ממוצע באמצע עזרה ונמצא י' אמות פתחו של היכל ה' בצפון וה' בדרום ונמצא דרומו של מזבח לפני הפתח ואינו יכול להתרחק מהקרן דלא קרינא ביה לפני ה' כיון דיש קרוב ממנו וסימן לדבר קני מנורה דמזרח ומערב מונחים ולא קרינא לפני ה' אלא נר הסמוך אע"ג דכולן סדורות ברוח אחת זו אחר זו ומיהו נר שני של ב' נרות מזרחיות קרי נר מערבי כמו שאפרש לקמן בפרק כל קרבנות (דף פו:): **הרי** מלח דלא תנא ביה קרא. במסקנא משני כיון דכתיב ביה ברית כמאן דתנא ביה קרא דמי והשתא ס"ד למדקאמר אמר רב כל מקום שהחזיר משמע שלא מצא עיכוב אחר אלא במנחות דתניא ברית מלח עולם הוא ר"ת גרים מלח ברית והוא קרא דכתיב בפרשת ויקרא לא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך אבל ברית מלח עולם הוא לא כתיב גבי קרבנות אלא גבי מתנות כהונה (במדבר יח) ואם תמצי לומר דדרשינן מלאפקיה רחמנא בלשון מלח א"כ אשכחן דשנה הכתוב במלח לעכב וכן לקמן בברייתא (דף כא:) דהאומר הרי עלי מנחה שכתוב בסיפרא תלמוד לומר ברית מלח עולם הוא ולהלן הוא אומר מאת בני ישראל ברית עולם גרים נמי ר"ת מלח ברית דקרא דולא תשבית דריש לה בת"כ:

אימא

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל"ב ופי"א מהל' פסוה"מ הלכה טו:

ג ב מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הל' ו:

◆

מוסף רש"י

כלי הלח. קערות ומזרקות לדם ולין ולשמן. מדות היבש. שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון, עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לחצות בו מנחת חביתי כ"ג המחציה בבקר ומחציתה בערב.

תורה אור השלם

1. ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ויקטר על המזבח מלבד עלת הבקר: ויקרא ט יז
2. וקרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: במדבר ז יג
3. וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יי אל פני המזבח: ויקרא ו ז
4. כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל ליי נתתי לך ולבניך ולבנתיך אתך לחק עולם ברית מלח עולם הוא לפני יי לך ולזרעך אתך: במדבר יח יט

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מלא וכו' בידו קומץ אבל לא יעשה:

◆

שיטה מקובצת (המשך)

◆

שיטה מקובצת